

LASTEN, NUORTEN
JA PERHEIDEN
OSALLISUUDEN
KOORDINAATIO

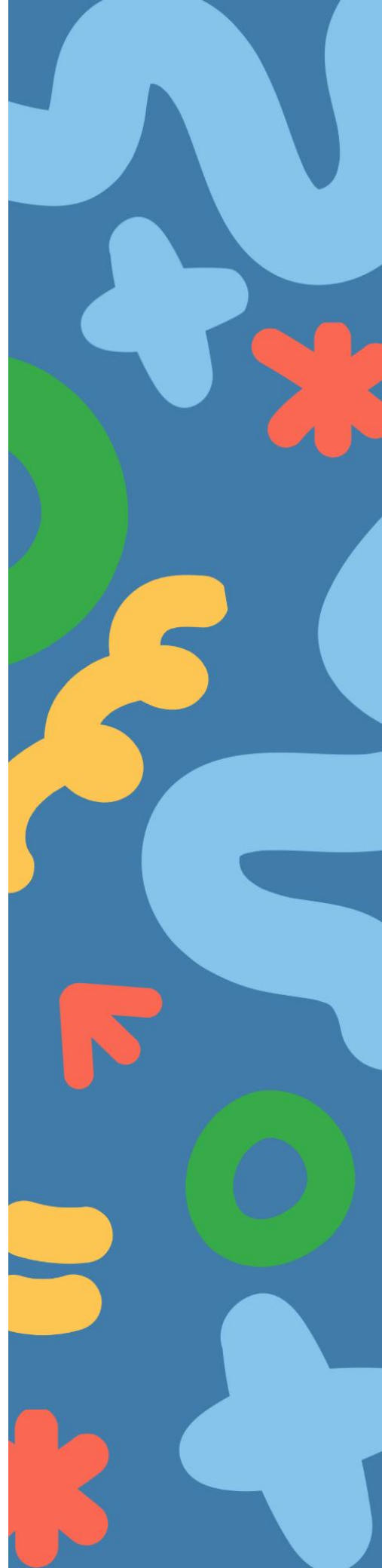
Euroopan unionin
osarahoittama

Hankkeiden suunnitelma arviointi

Valtakunnallinen Lasten,
nuorten ja perheiden
palveluiden kehittäminen ja
hyvinvoinnin edistäminen kohti
yhdenvertaisuutta (ESR+)
-teema

1/2025 Tilannekuvaraportti

Lasten, nuorten ja
perheiden osallisuuden
koordinaation julkaisu

**Euroopan unionin
osarahoittama**

1. painos, 2024

Kirjoittaja: Kati Honkanen, SOS-Lapsikylä

Taitto: Emma Veini, Nuorten Akatemia

ISSN 2984-4215

ISBN 978-952-13-6978-0 (pdf)

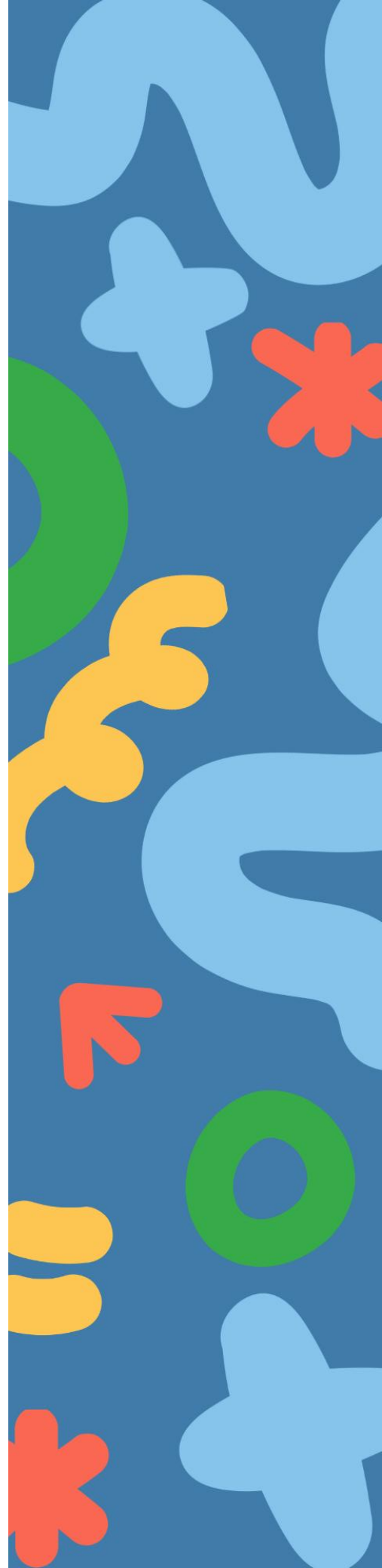
Lasten, nuorten ja perheiden osallisuuden koordinaatio

www.osallisuudenkoordinaatio.fi

Lisätiedot julkaisusta: Elina Weckström, hankepäällikkö,

Lasten, nuorten ja perheiden osallisuuden koordinaatio,

SOS-Lapsikylä, elina.weckstrom@sos-lapsikyla.fi

Johdanto

ESR+-rahoitus

Euroopan sosiaalirahasto plus (ESR+) tukee EU:n työllisyys-, sosiaali-, koulutus- ja osaamispolitiikkojen toteuttamista ja näiden alojen rakenneuudistuksia. Ohjelmakauden 2021-2027 teemana on Uudistuva ja osaava Suomi. Rahoitusta kohdennetaan työllisyyttä, osaamista ja osallisuutta tukeviin kehittämishankkeisiin.

**Euroopan unionin
osarahoittama**

Tässä tilannekuvaraportissa tuodaan kootusti esiin valtakunnallisten erityistavoitteeseen 4.3 (yhdenvertaiseen osallisuuteen) liittyvien lasten, nuorten ja perheiden palveluja kehittävien ESR+ -hankkeiden hankesuunnitelmissa mainittuja arviointimenetelmiä.

Raportin tiedot on kerätty ensimmäisellä rahoituskierröksellä (2023-2024) rahoitettaviksi valittujen hankekokonaisuuksien (N=12) hankesuunnitelmista.

Syksyllä 2024 rahoituksen saaneet valtakunnalliset hankkeet 1/2

- **KNOT- Kaikki nuoret osallisia tulevaisuuteen**

Toteuttajat: Tampereen ammattikorkeakoulu, Tampereen kaupunki, Kaakkois-Suomen Ammattikorkeakoulu Oy, Diakonia-ammattikorkeakoulu Oy ja Suomen Vanhempainliitto ry

- **Musatossut – Musiikin ja liikkumisen osaamista varhaiskasvatukseen ja esiopetukseen**

Toteuttajat: Jyväskylän Ammattikorkeakoulu Oy, Jyväskylän koulutuskuntayhtymä Gradia ja Itä-Suomen yliopisto

- **Neuvokas perhe – monialainen tuki lapsiperheille**

Toteuttaja: Suomen Sydänliitto ry

- **NuoRTO – Nuorille Resilienssiä, Toimijuutta ja Osallisuutta**

Toteuttajat: Laurea-ammattikorkeakoulu Oy, Outward Bound Finland ry ja Kirkkopalvelut ry

- **Perheiden liikuntaneuvonnan Valttiplus**

Toteuttajat: Suomen Paralympiakomitea ry, Kolmen kampuksen urheiluopisto Oy ja Jyväskylän Ammattikorkeakoulu Oy

- **Puheen ja kielen kehityksen moniammatillinen varhainen tuki**

Toteuttaja: Kuntoutussäätiö sr

Syksyllä 2024 rahoituksen saaneet valtakunnalliset hankkeet 2/2

- **Tasa-arvoinen neuvola**

Toteuttaja: Naisasialiitto Unioni ry

- **Vuoroveto – Vuorovedoin vaikuttavuuteen – Kohti dialogista toimintakulttuuria digitaalisia ratkaisuja hyödyntäen**

Toteuttajat: Lapin Yliopisto, Turun yliopisto ja Terveyden ja hyvinvoinnin laitos

- **Väkivallattomuuden tukijat**

Toteuttajat: Ensi- ja turvakotien liitto ry, Satakunnan ensi- ja turvakoti ry, Pääkaupungin turvakoti ry, Etelä-Pohjanmaan ensi- ja turvakotiyhdistys ry, Oulun ensi- ja turvakotiyhdistys ry, Kuopion Ensikotiyhdistys ry ja Turun Ensi- ja Turvakoti ry

- **Walk in terapian valtakunnallistaminen -hanke (2024–2027)**

Toteuttaja: Lasten ja nuorten keskus ry

- **Yhdenvertaisuus käytäntöön – toisen asteen koulutus kaikille**

Toteuttaja: Kehitysvammaliitto ry

- **Yleisurheilun yhteinen talo (TALO-hanke)**

Toteuttaja: Suomen Urheiluliitto ry

Arviointi osana ESR+ -hankkeita

Lasten, nuorten ja perheiden palveluiden kehittäminen ja hyvinvoinnin edistäminen kohti yhdenvertaisuutta –teeman mukaiset valtakunnalliset hankkeet kehittävät uusia ratkaisuja ja toimintamalleja ilmiölähteisiin haasteisiin. Hankkeiden avulla lisätään lasten, nuorten ja perheiden parissa työskentelevien osaamista ja monialaista yhteistyötä. Hankkeiden kohderyhmällä tarkoitetaan lapsille, nuorille ja perheille tukea, apua, palveluja ja hoitoa tarjoavia toimijoita. Lopullisia hyödynsaajia hankkeissa ovat lapset, nuoret ja perheet.

Hankkeiden toteuttama arviointi kohdistuu tavoitteiden mukaiseen toimintaan sekä toiminnan avulla aikaansaatuihin tuloksiin ja vaikutuksiin.

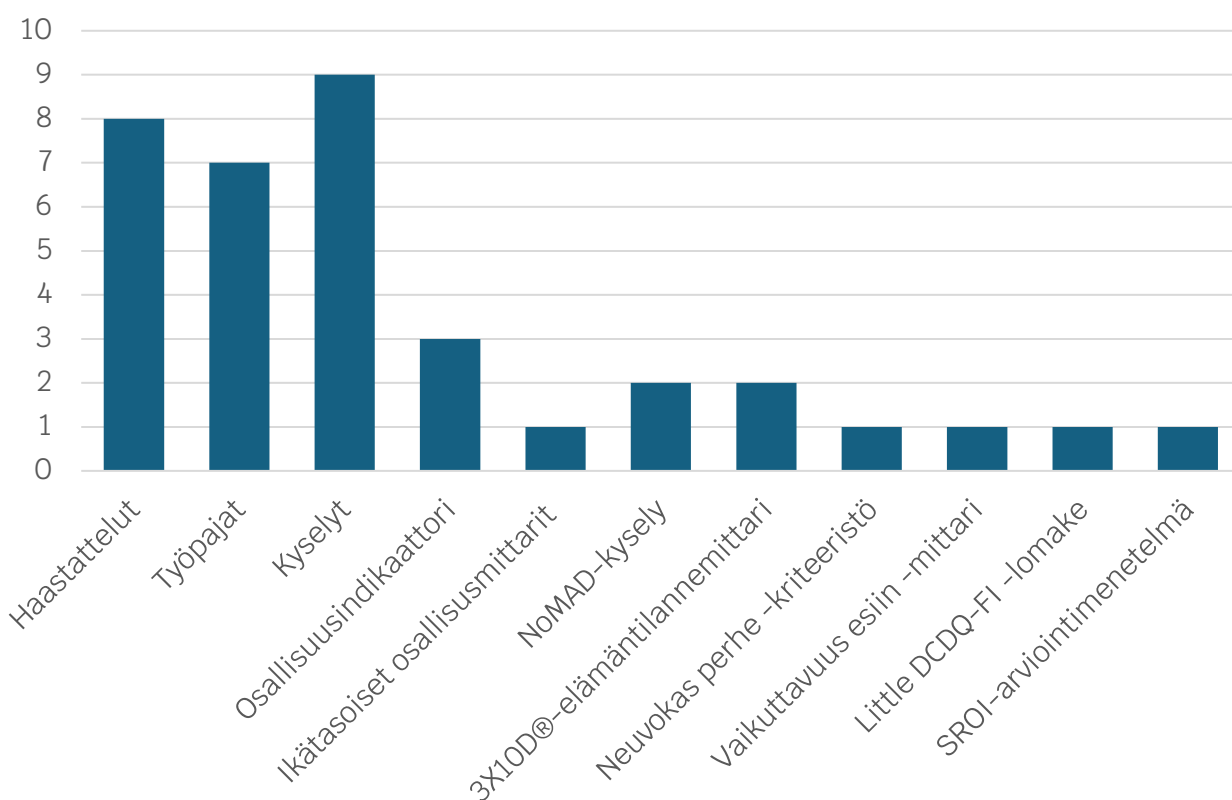
Arviointi toteutuu eri vaiheissa hankkeen elinkaarta ja sen avulla suunnataan hankkeen kehittämistoimintaa. Hankkeiden kohderyhmät ja lopulliset hyödynsaajat osallistuvat monin eri tavoin yhteiskehittämiseen.

Hankkeissa yleisimmin käytettävät arviointimenetelmät

Rahoituksen saaneiden hanketoimijoiden tiivis verkosto ja yhteistyö hyödyttävät myös hankkeiden arvioinnissa. Hankesuunnitelmien mukaan hankkeet käyttävät osittain samoja arviointimenetelmiä ja voivat ratkaista arvioinnin kysymyksiä yhdessä. Osassa hankkeita jatkokehitetään jotakin tiettyä arviointimenetelmää tai -mittaria uudelle kohderyhmälle sopivaksi. Hankkeissa luodaan yhteiskehittämisen keinoin myös uusia arviointimenetelmiä.

Hankkeissa yleisimmin käytettävät arviointimenetelmät

Laadulliset yhteiskehittämiseen perustuvat arviointimenetelmät

Hankkeiden kohderyhmät ja lopulliset hyödynsaajat osallistuvat monin eri tavoin hankkeiden kehittämistyöhön. Keskeisinä arvioinnin menetelminä hyödynnetään **haastatteluja ja / tai työpajatyöskentelyä seuraavissa hankkeissa:**

- KNOT- Kaikki nuoret osallisia tulevaisuuteen
- Musatossut - Musiikin ja liikkumisen osaamista varhaiskasvatukseen ja esiopetukseen
- Neuvokas perhe - monialainen tuki lapsiperheille
- NuoRTO - Nuorille Resilienssiä, Toimijuutta ja Osallisuutta
- Perheiden liikuntaneuvonnan Valttiplus
- Puheen ja kielen kehityksen moniammatillinen varhainen tuki
- Tasa-arvoinen neuvola
- Vuoroveto - Vuorovedoin vaikuttavuuteen - Kohti dialogista toimintakulttuuria digitaalisia ratkaisuja hyödyntäen Väkivallattomuuden tukijat
- Walk in terapian valtakunnallistaminen -hanke (2024-2027).

Yksi esimerkki haastattelun toteutustavasta on kuvallisen haastattelun menetelmä, josta kuvaus seuraavaksi.

Kuvallisen haastattelun menetelmä

Kuvallinen haastattelumenetelmä on kehitetty tukemaan lapsen ja aikuisen välistä vuorovaikutusta. Sen tarkoitus on olla yksi konkreettinen väline lapsen ja aikuisen välisen keskustelun käynnistämiseksi lapselle vaikeammin sanoitettavista asioista, kuten pätevyyden kokemuksesta sekä tunteista ja peloista, joita voi liittyä liikkumiseen.

Kuvallinen haastattelu toimii parhaiten 5–8-vuotiaiden lasten kanssa, mutta sitä voi käyttää myös tätä nuorempien lasten kanssa.

Käytetään hankkeessa

- Musatossut - Musiikin ja liikkumisen osaamista varhaiskasvatukseen ja esiopetukseen

Lähde: [Liikkuva varhaiskasvatus. Piilo – Pienten lasten liikunnan ilon, fyysisen aktiivisuuden ja motoristen taitojen seurannan kehittäminen 2019–2021](#)

Kyselyt

Hankkeet suunnittelevat käyttävänsä itse laatimiaan kyselyitä hankkeen kohderyhmille ja lopullisille hyödynsaajille kerätäkseen tietoa ja palautetta kehittämistyönsä tueksi.

Käytetään hankkeissa

- KNOT- Kaikki nuoret osallisia tulevaisuuteen
- Musatossut - Musiikin ja liikkumisen osaamista varhaiskasvatukseen ja esiopetukseen
- Neuvokas perhe - monialainen tuki lapsiperheille
- Puheen ja kielen kehityksen moniammatillinen varhainen tuki
- Yleisurheilun yhteinen talo (TALO-hanke)
- Perheiden liikuntaneuvonnan Valttiplus
- Väkivallattomuuden tukijat
- Walk in terapian valtakunnallistaminen -hanke (2024-2027)
- Yhdenvertaisuus käytäntöön – toisen asteen koulutus kaikille

Osallisuusindikaattori

Terveiden ja hyvinvoinnin laitoksen kehittämä osallisuusindikaattori muodostuu kymmenestä väittämästä, jotka kartoittavat vastaajan kuuluvuuden tunteita, tekemisten merkityksellisyyttä sekä toimintamahdollisuuksia ja hallittavuutta. Kaikki väittämät liittyvät yhteen faktoriin eli vaikuttavaan tekijään; osallisuuden kokemukseen.

Toiminnan arvioinnissa osallisuusindikaattorilla voi mitata osallisuuden kokemuksen muutosta ja se auttaa osallisuutta edistävän toiminnan vaikutusten todentamisessa. Osallisuusindikaattori on tieteellisesti validoitu virallisessa muodossaan, eikä väittämien muokkaaminen tai soveltaminen ole sallittua. Osallisuusindikaattorin kohderyhmät ovat nuoret ja aikuiset.

Käytetään hankkeissa

- Tasa-arvoinen neuvola
- Vuoroveto - Vuorovedoin vaikuttavuuteen - Kohti dialogista toimintakulttuuria digitaalisia ratkaisuja hyödyntäen
- Yleisurheilun yhteinen talo (TALO-hanke)

Lähde: [Osallisuusindikaattori mittaa osallisuuden kokemusta, THL](#)

Ikätasoiset osallisuusmittarit

Osaamiskeskus Kentaurin ikätasoiset osallisuusmittarit kartoittavat toimintaan osallistuvan lapsen ja nuoren kokemusta kuulumisesta, toimijuudesta sekä mahdollisuudesta vaikuttaa. Osallisuuden kokemuksen mittarin taustalla on nuorisjärjestöissä koettu tarve löytää yhteneviä tapoja mitata niiden työn tuloksia ja vaikutuksia. Se perustuu käsitykseen osallisuudesta, jonka keskiössä ovat yhteisöön kiinnittyminen ja kuuluminen, toimijuus ja vaikuttaminen.

Kahdessa ikäkausikohtaisessa mittarissa on kiinnitetty huomiota muun muassa siihen, että lapsen ja nuoren kasvaessa hän pystyy vaikuttamaan laajempaan määrään asioita. Kaksi ikäkausikohtaista mittaria ovat 7–13-vuotiaille ja 14–29-vuotiaille.

Käytetään hankkeessa

- Väkivallattomuuden tukijat

Lähde: [Ikätasoiset osallisuusmittarit, Osaamiskeskus Kentauri](#)

NoMAD-kysely

Itsenäisyyden juhlavuoden lastensäätiön (ITLA) NoMAD-kysely on kehitetty uuden menetelmän implementointiprosessin arviointiin. Kysely sisältää 16 kysymystä neljältä osa-alueelta. Teoreettisena viitekehyksenä NoMAD:in taustalla on normalisointiprosessin teoria (Normalization Process Theory, NPT).

Teorian avulla pyritään keskittymään prosesseihin, joilla on vaikutusta menetelmän juurtumiseen. Sen avulla voidaan myös ymmärtää uuden menetelmän käyttöönoton dynamiikkaa. Kysely on tarkoitettu erityisesti johdon työvälineeksi kunnan, alueen tai yksittäisten organisaatioiden tasolla, kun tavoitteena on seurata työmenetelmän juurtumista ja kiinnittymistä osaksi palvelujärjestelmän käytäntöjä. Menetelmää ei toistaiseksi ole validoitu Suomessa.

Käytetään hankkeessa

- NuoRTO – Nuorille Resilienssiä, Toimijuutta ja Osallisuutta
- Musatossut - Musiikin ja liikkumisen osaamista varhaiskasvatukseen ja esiopetukseen
- Tasa-arvoinen neuvola

Lähde: [ITLAn Kasvun tuki, NoMAD-kysely implementoinnin seurannan tueksi](#)

3X10D®-elämäntilannemittari

DiakHubin kehittämä 3X10D®-elämäntilannemittari on työväline, joka on kehitetty vahvistamaan asiakkaan ääntä sekä helpottamaan moniammatillista ja -alaista yhteistyötä. Syntyvä tieto korostaa vastaajan omia toiveita tulevaisuuden suhteen ja toimii systemaattisena keskustelun avaajana asiakastyössä.

Elämäntilannealueita on ensimmäisessä mittarissa kymmenen kappaletta. Kullekin vastaajaryhmälle kartoitetaan heille keskeiset elämäntilannealueet, jolloin määrä voi olla eri kohderyhmien mittareissa myös muu kuin kymmenen. Kutakin elämäntilannealuetta arvioidaan samalla tavoin, nolasta kymmeneen. Asteikkojen samanlaisuus mahdollistaa erilaisten summatietojen laskemisen. Mittari toimii myös oman elämäntilanteen itsearviointivälineenä.

Ensimmäinen 3X10D®-elämäntilannemittari on kehitetty 16–29-vuotiaille.

Käytetään hankkeessa

- KNOT – Kaikki nuoret osallisia tulevaisuuteen
- Yhdenvertaisuus käytäntöön – toisen asteen koulutus kaikille

Lähde: [Diakonia ammattikorkeakoulu, Sakari Kainulainen, 2019](#)

Neuvokas perhe -kriteeristö

Sydänliiton Neuvokas perhe -kriteeristö pohjautuu valtakunnalliseen Neuvokas perhe -menetelmään. Menetelmä on kehitetty perheiden elintapaohjauksen tueksi. Sen keskeinen tavoite on tukea perheen myönteistä kehitystä elintavoissa ja vahvistaa perheen pystyvyyden tunnetta.

Olennaista on auttaa perhettä tunnistamaan jo toimivia arjen asioita ja sen kautta rakentaa pohjaa mahdollisille muutoksille. Muutostarpeet nousevat perheen itsearvioinnin kautta, jolloin ammattilaisen kanssa käyty keskustelu keskittyy perheen tärkeiksi kokemiin teemoihin.

Käytetään hankkeessa

- Neuvokas perhe - monialainen tuki lapsiperheille

Lähde: [Sydänliitto, Neuvokas perhe](#)

Vaikuttavuus esiin -mittari

Ensi- ja turvakotien liitto on kehittänyt vaikuttavuus esiin -mittarin asiakkaidensa mielipiteiden ja käsityksien selvittämiseen.

Mittarin alkuperäiset aikuisille suunnatut kysymykset ovat seuraavat:

- 1) Kuinka paljon asia, jonka vuoksi tulit palveluun, haittaa elämääsi (haittakokemus)?
- 2) Miten suoriudut päivittäisistä toimistasi ja tehtävistäsi (suoriutuminen)?
- 3) Kuinka tyytyväinen olet ihmissuhteisiisi (sosiaaliset suhteet)?
- 4) Kuinka turvalliseksi koet olosi (turvallisuus)?
- 5) Olen tuntenut itseni toiveikkaaksi tulevaisuuden suhteen (toiveikkuus).

Käytetään hankkeessa

- Väkivallattomuuden tukijat

Lähde: [Ensi- ja turvakotien liitto. Vaikuttavuus esiin, Nina Forsström, Janne Pulkkinen, Taina Ruottinen \(toim.\) 2020](#)

SROI-arviointi

Social Return on Investment eli SROI on arviointimalli, jonka avulla voidaan tarkastella kuinka paljon hyötyjä toimintamallista ja koulutuksista saadaan suhteessa siihen sijoitettuun rahaan. Menetelmä perustuu arviointitutkimukseen, sosiaaliseen tilinpitoon ja kustannus-hyötyanalyysiin.

SROI:n avulla selvitetään miten ja kuinka paljon organisaatio tai projekti tuottaa hyötyjä. SROI-menetelmä on tarkoitettu organisaatioiden ja projektien taloudellisen, yhteiskunnallisen ja ympäristöön liittyvän vaikuttavuuden arviointiin.

Käytetään hankkeessa

- Puheen ja kielen kehityksen moniammatillinen varhainen tuki

Lähde: [SOSTE, Juha Klemelä, SROI-arviointimenetelmä 1/2016](#)

Keskeisiä huomioita

Palvelujen laatua koskeva palaute

Tässä tilannekuvaraportissa koottujen arviointimenetelmien lisäksi rahoittaja edellyttää, että tuen saaja kerää hankkeessa kehitettävän palvelun laatua koskevan palautteen toimenpiteiden kohteena olevalta, palvelua tuottavalta henkilöstöltä.

Yhteiskehittäminen

Yhteiskehittäminen on tärkeä osa hankkeiden toimintaa. Kehittämisen lähtökohtana on niin lasten, nuorten ja perheiden kuin ammattilaisten näkökulmien arvostus sekä heiltä saadun tiedon hyödyntäminen. Samalla sitoutetaan toimijoita kehittämiseen ja saavutetaan vaikuttavia tuloksia.

Vaikutusten arviointi

Hankkeissa arvioidaan ihmisiin kohdistuvia vaikutuksia ja esimerkiksi taloudellisia vaikutuksia. Tarkastelun kohteena on, millaisia vaikutuksia toiminnalla on lasten, nuorten ja perheiden hyvinvointiin, yhdenvertaisuuteen ja tasa-arvoon. Arvioinnilla tunnistetaan ja tehdään näkyväksi toiminnan hyödyt ja haitat sekä voidaan etsiä ratkaisuja haittojen vähentämiseksi.

Lasten, nuorten ja perheiden osallisuuden koordinaation rooli valtakunnallisten hankkeiden arvioinnissa

Koordinaatio tukee hankkeita arvioinnin toteuttamisessa verkostomaisella ja tutkivalla työotteella sekä tarjoamalla työpajoja, koulutusta ja sparrausta. Koordinaatio (jatko)kehittää arvioinnin mittareita ja menetelmiä sekä tukee sukupuolten tasa-arvoon liittyvien ohjelmakauden tavoitteiden valtavirtaistamisen seuranta- ja raportointia,

LASTEN, NUORTEN
JA PERHEIDEN
OSALLISUUDEN
KOORDINAATIO

Euroopan unionin
osarahoittama

Selvityksen toteuttanut **Lasten, nuorten ja perheiden osallisuuden koordinaatio** on ESR+ -rahoitteinen hanke, joka tukee valtakunnallisia ja alueellisia hanketoimijoita osallisuuden, yhdenvertaisuuden ja sukupuolten tasa-arvon teemoissa.

Koordinaatio edistää hankkeiden vaikuttavuutta, hankkeiden välistä yhteistyötä sekä toimii linkkinä viranomaistyöhön, strategiseen työhön ja tutkimukseen kansallisesti ja kansainvälisesti.

Koordinaatio toteutetaan SOS-Lapsikylän, Nuorten Akatemian ja Opetushallituksen yhteistyönä.

SOS
LAPSIKYLÄ

NUORTEN
AKATEMIA

OPETUSHALLITUS
UTBILDNINGSTYRELSEN

